

86 millioner tons **iS** i døgnet

Indbyggerne i byen Ilulissat på den grønlandske vestkyst har en enestående udsigt. De kan hver dag se over på Ilulissat Isfjord i Vestgrønland, der i sommer er blevet optaget som verdensarvsområde på FN's liste over enestående naturområder i verden.

FOTO: JAKOB LAUTRUP/GEUS

Is så langt øjet rækker: Forvredne istårne, smukke glinsende vægge af blankis og dybe spalter, der kan brase sammen når som helst.

Storslået natur i bevægelse.

Selv om isbræen Sermeq Kujalleq er 680 meter tyk, syv og en halv kilometer bred, bevæger den sig med 19 meter i døgnet, hvilket gør den til en af verdens hurtigste isstrømme overhovedet. Isbræen udmunder i bunden af Ilulissat Isfjord.

I alt kommer en tiendedel af hele produktionen af isfjelde fra Grønlands indlandsis fra Sermeq Kujalleq svarende til 86 millioner tons is om dagen. På årsbasis svarer det til 50 gange det samlede danske vandforbrug.

Fronten mellem bræen og fjorden er derfor en suppe af større og mindre isfjelde. Og et par gange i løbet af en sommer kælver Sermeq Kujalleq, hvorved der brækker store isfjelde af bræen. Enkelte på helt op til to gange en kilometer, omend det er sjældent.

Isfjeldene flyder herefter ud mod fjordens munding, hvor de større går på grund. Her skaber de igen et uophørligt drama af ændrede former, farver og lyde fra de kvænnende ismasser, indtil de er smeltet ned til en størrelse, hvor de kan passere vanddybden på 200-300 meter videre ud i Disko Bugt.

Alt i alt er naturfænomenerne omkring Ilulissat Isfjord så enestående, at området i sommeren 2004 blev gjort til Grønlands første verdensarvsområde på UNESCO's liste "World Heritage List".

Fantastisk dyre- og planteliv

– Ilulissat Isfjord er udpeget som et decideret naturarvsområde, men området byder også på en usædvanlig arkæolo-

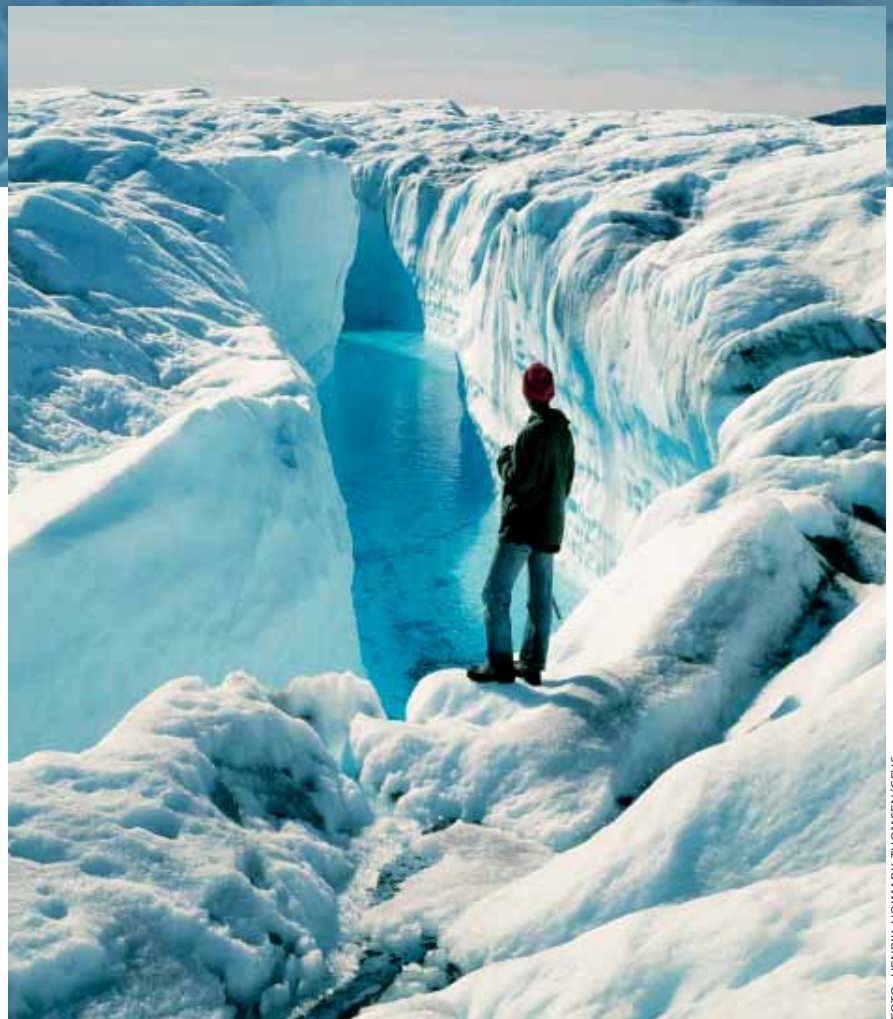

FOTO: HENRIK HØJMARK THOMSEN/GEUS

gisk historie med fund, der går 4.400 år tilbage i tiden. Desuden er Sermeq Kujalleq også meget vigtig for den glaciologiske forskning, siger seniorforsker Naja Mikkelsen fra Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse, GEUS, der har været ankerkvinde på udarbejdelsen af ansøgningen til UNESCO.

Smelttevandet fra gletcheren giver Ilulissat Isfjord en konstant tilstrømning af næringssalte, som danner grobund for et rigt biologisk liv med masser af hellefisk, grønlandssæler, havfugle, polarræve og hvaler, mens isbjørnen er en yderst sjælden gæst.

Ideen til ansøgningen kom fra Grønlands hjemmestyre, som i december 2000

bad GEUS om at stå for det store praktiske arbejde, som skal til for at dokumentere, at Ilulissat Isfjord lever op til UNESCO's krav.

– Der har været opbakning til ideen hele vejen rundt, og der var da også 400-500 lokale deltagere i det kaffemik, der blev afholdt i forbindelse med, at den officielle plade fra UNESCO blev sat op i Ilulissat, siger Naja Mikkelsen.

Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse har sammen med en journalist bearbejdet ansøgningsmaterialet, hvilket der er kommet en rigt illustreret populærvideenskabelig bog ud af, som kan bestilles på www.geus.dk.

Hvad er et verdensarvsområde?

Et verdensarvsområde betyder, at verdenssammfundet skal yde området særlig beskyttelse, fordi det er enestående og har uvurderlig almen værdi for hele verden.

Pyramiderne i Ægypten, den kinesiske mur og Yellowstone Nationalpark i USA hører til blandt de mest kendte verdensarvsområder overhovedet.

Der er hele 788 områder fra i alt 134 lande på UNESCO's "World Heritage List", som er under konstant udvikling.

De 788 områder fordeler sig på 611 kulturarvsområder og 154 naturarvsområder, mens resten er en blanding. På listen optræder tre danske områder, nemlig Kronborg, Roskilde Domkirke og Runestenene ved Jelling.

Grundlæggende er målet med listen, at sikre unikke kultur- og naturarvsområder mod ødelæggelse ved at stille beskyttelseskrav, som de pågældende lande skal leve op til. Derfor findes der også en liste over 35 verdensarvsområder, som er i alvorlig fare. Det handler for eksempel om de uvurderlige Buddha-statuer i Bamiyandalen i Afghanistan, som det tidligere Talebanstyre delvist sprængte bort.

Vigtig for klimaforskningen

Indlandsisen i Grønland er sammen med isdækket i Antarktis de eneste større rester af sidste istids kæmpe isdækker.

Indlandsisen har derfor en enestående betydning for grundlæggelsen af den glaciologiske videnskab, og isdækket i Grønland spiller stadig en central rolle i moderne glaciologi og klimaforskning.

De seneste års boreriger igennem indlandsisen har afsløret, at isen indeholder vigtige oplysninger om klimaet, 250.000 år tilbage i tiden. Sermeq Kujalleqs reaktion på tidligere klimaændringer er usædvanligt godt undersøgt og dokumenteret gennem de seneste 150 år, og ingen anden permanent isstrøm i verden kan bryste sig med så lang en serie af observationer.

Informationer om Indlandsisen og verdensarvsområdet ved Ilulissat er blevet publiceret gennem mere end 250 år.

Ilulissat forberedt på turiststrøm

Ilulissat har været Grønlands turistby nummer et i mange år.

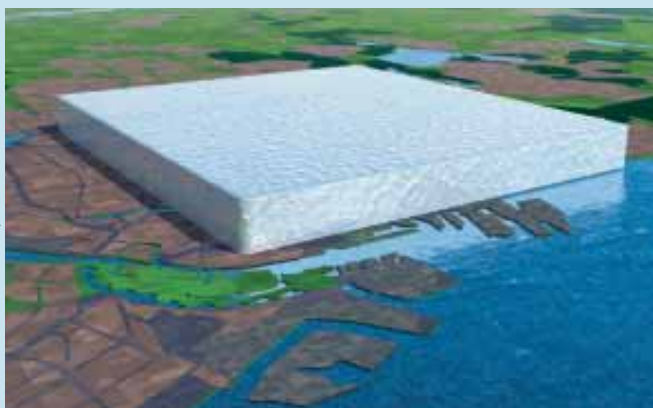
Mere end halvdelen af alle turister, der har været i Grønland, har besøgt Ilulissat, og med udnævnelsen af Ilulissat Isfjord til verdensarvsområde er forventningen, at turismen vil stige, ligesom det er sket med andre verdensarvsområder.

Erfaringsmæssigt er der en del turister, som henter inspiration til nye rejsemål fra UNESCO's liste over verdensarvsområder, hvorfor Ilulissat allerede har forberedt sig på at kunne håndtere det stigende antal turister.

I marts 2003 blev hele Ilulissat Isfjord fredet af Hjemmestyret. Dertil kommer, at kommunalbestyrelsen har indført øget kontrol med turistthytteområder, telpladser, affaldshåndtering og transport med helikopter, snescooter eller hundeslæde, så man er godt forberedt

Ilulissat by er med sine 4.400 mennesker og mere end 5.000 slædehunde Grønlands 3. største by, og var i gamle dage kendt som Jakobshavn.

København og nærmeste omegn ville være totalt dækket, hvis man lagde en isblok ind over området, der i størrelse svarer til den årlige produktion af is fra isbræen Sermeq Kujalleq.

TEGNING: CARSTEN THUESEN/GEUS